

Proces výučby konzekutívneho tlmočenia na bakalárskom stupni štúdia špecificky so zameraním na španielsky jazyk

(Michalčíková, Jana: Proces výučby konzekutívneho tlmočenia na bakalárskom stupni štúdia špecificky so zameraním na španielsky jazyk, Prešovská univerzita v Prešove 2012, ISBN: 978-80-555-0688-3, 92 str.)

Adriána Koželová, Filozofická fakulta PU, Inštitút románskych a klasických filológií,
adriana.kozelova@unipo.sk

Autorka monografie PhDr. Jana Michalčíková predkladá premyslene spracovanú tému z oblasti tlmočenia. Mapuje vyučovací proces tlmočnických disciplín na prvom stupni vysokoškolského štúdia v odbore 2.1.35 Prekladateľstvo a tlmočníctvo na FF PU v Prešove a zameriava sa na program Španielsky jazyk a kultúra, na ktorého výučbe sa zároveň aktívne podieľa.

Volí prehľadné spracovanie témy, počnúc širokým záberom, a končí cielenou, špecificky zameranou sondou, ktorá do istej miery nutne izoluje skúmané prvky. V úvode práce predstavuje tlmočenie ako profesiu a sumarizuje všeobecne známe poznatky. Autormi pramennej literatúry, z ktorej čerpá, sú napr. Ivana Čeňková alebo Alojz Keníž, ktorí vo svojich štúdiách spracovávajú myšlienky iných známych teoretikov tlmočenia (J. Herbert, J. F. Rozan, D. Gil, R. K. M. Beloručev, J. A. Černov, O. Kade, M. G. Torres Díazová, D. Seleskovitchová, P. Benitézová). Táto skutočnosť zároveň potvrdzuje slová autorky, že „v reálnej praxi sa snáď každý učiteľ tlmočenia stretol s problémom nedostatku teoretických materiálov, ktoré by mu uľahčili prípravu na vyučovací proces“ (19). Spracovanie podobnej či súvisiacej témy v odbornej literatúre je v súčasnosti nedostačujúce a pokiaľ ide konkrétne o tematiku zameranú na výučbu tlmočenia z/do španielskeho jazyka, neexistuje žiadna dostupná publikácia. Bohatá bibliografia, ktorú autorka v práci uvádza, si vyžaduje rozsiahle čítanie a trvalú konfrontáciu vlastných výsledkov výskumu s už zistenými. J. Michalčíková zjavne venovala dostatočný a potrebný čas predpríprave. Výber študijného materiálu zahŕňa aj elektronické zdroje, čo je implicitným potvrdením konštatácie o nedostatočnom knižnom fonde k téme.

Teoretické rešerše a prieskum odbornej literatúry zameranej na didaktický aspekt tlmočenia dominantne poukazuje na cudziu provenienciu, čo je vítaným obohatením pomerne slabo zastúpenej oblasti daného výskumu na Slovensku. Autorka monografie rezumuje vyčlenené názory, klasifikácie a experimenty parciálnych výskumov západných, čiastočne aj existujúcich domácich translatoológov s orientáciou na propedeutiku. Výskum je iniciovaný základnými tézami problematiky intermediácie. Zo všeobecnej teórie tlmočenia značná časť práce koreluje s problematikou špecifik komunikačnej situácie a komunikačného kontextu. Vychádzajúc z uvedenej koncepcie autorka navrhuje komplex hodnotiacich kritérií. Pozostávajú z objektívnych a subjektívnych elementov, zohľadňujú lingvistické a extralingválne aspekty konzekutívneho tlmočenia, vrátane psychických a fyzických daností študenta - tlmočníka. Monografia prezentuje významné pojmy jadra didaktiky tlmočenia. Je rozdelená do šiestich kapitol. Vlastná výskumná časť tvorí jadro monografie. Ako výskumný

materiál slúžia autorke autentické texty, zvukové nahrávky a cvičenia využívané počas seminárov. Úspešnosť zvládnutia študijného materiálu je zároveň overením validity ich použitia. Autorka postupne predstavuje jednotlivé techniky, pomocou ktorých sa trénujú tlmočnicke aktivity v poradí od najjednoduchších k najnáročnejším. Začína pamäťovými cvičeniami a tréningom a následne sa venuje opisu konzekutívneho tlmočenia a analýze jednotlivých textov, ktoré boli použité. Riadi sa modelom A. Keníža a vyberá štyri základné druhy, ktoré sú v tlmočnickej praxi najčastejšie: argumentačný, naratívny, opisný text a slávnostný prejav. Všetky uvedené texty hodnotí z hľadiska praktického, t.j. na základe výsledkov, ktoré študenti dosiahli pri pokuse o jeho pretlmočenie. Podkapitoly majú obdobnú štruktúru; v úvode autorka podáva základnú charakteristiku textu a v nasledujúcej časti uvádza konkrétne problémy pri jeho pretlmočení. Zovšeobecnenie výsledkov výskumu dopĺňa o návrh, ako možno výskyt týchto problémov. Okrem konzekutívneho podrobne analyzuje komunitné tlmočenie, podľa nášho názoru na mimoriadne vhodnom príklade aktu cirkevného sobáša a obrad krstu, nakoľko uvedené situácie nie sú v praxi výnimočné a tlmočník je s ich potrebou konfrontovaný čoraz častejšie.

Kapitola 2.9. sumarizuje tlmočnicke stratégie. V kapitole 4. sa autorka sústreďuje na faktory ovplyvňujúce tlmočnicke procesy a podobne ako v predchádzajúcich častiach, aj tieto poznatky dokumentuje a konfrontuje s praktickými skúsenosťami. K prezentácii vlastného výskumu výraznou a obohacujúcou mierou prispievajú aj výsledky ankety.

Vďaka zvolenej štruktúre monografie je možné priebežne sledovať parciálne výsledky autorkinho výskumu a kompatibilita čiastkových analýz zároveň umožňuje vytvoriť si komplexnú predstavu o vyučovaní tlmočnickej disciplíny spomínaného odboru, o aplikácii teoretických poznatkov a ich (ne)úspešnom zvládnutí v praxi.

Výsledkom autorkinho štúdia teoretického materiálu je konkrétny výstup: na základe viacerých modelov hodnotenia tlmočnickej disciplíny (dominujú hodnotenia zo španielskych univerzít) navrhuje J. Michalčíková vlastný model. Nepreberá mechanicky modely, ktoré sa núkajú, ale zvažuje možnosti výučby v konkrétnom časopriestore a v závislosti od materiálno-technického zabezpečenia a psychosomatických daností. Hodnotiaci tabuľka na str. 86 sa okrem vlastného účelu stáva vhodnou orientačnou pomôckou pre poslucháčov, prostredníctvom ktorej majú možnosť kontrolovať vlastné výkony a sústrediť sa na jednotlivé aspekty tlmočnickeho procesu tak, ako sú uvedené v tabuľke.

Štúdia ako celok prispieva k výskumu vo svojom odbore a inšpiruje k ďalšiemu bádaniu. Je podnetným príspevkom k samostatnému prístupu k skvalitneniu práce tlmočníkov i učiteľov tlmočenia.

„Táto publikácia bol vytvorený realizáciou projektu *Dovybavenie a rozšírenie lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnickeho centra*, na základe podpory operačného programu Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.“